

Generation Ordentlighed

Gen Z kræver mere end karriere – de vil trives!

Træt af at høre om Generation Z og om, hvordan de skubber til tingene på arbejdsmarkedet?

Bare ærgerligt! Du kan lige så godt interessere dig for de unges ordentlighed¹ version 2.0.

Af Betina Liliendal, Liliendal Human Capital Management

De oprørske unge

Unge generationer har traditionelt og altid været drivkraft for forandring. Tænk på ungdoms- og studenteroprøret i 1968, der var et globalt oprør, hvor unge tog et livtag med autoriteter og krævede mere indflydelse og frihed til at udtrykke deres meninger. Studerende protesterede mod det traditionelle uddannelsessystem, som de fandt rigtigt og autoritært og krævede reformer, der skulle gøre uddannelser mere demokratiske og relevante for deres samtid.

Ungdomsoprøret omfattede også krav om sociale rettigheder, herunder bedre forhold for det arbejdende folk, ligestilling mellem kønnene og bekæmpelse af racisme. Ungdomsoprøret var også en kulturel bevægelse, der udfordrede normer omkring livsstil, musik, kunst og, ikke mindst, seksualitet og frigørelse fra tidligere tiders strenge normer. Det hele kulminerede i 1968 med demonstrationer og protester, som medførte store ændringer i alt fra uddannelsessystemet, skubbede til indgroede sociale normer og bidrog til at forme et mere åbent og tolerant Danmark.

Nogle hævder, at nutidens unge – fra de yngste i GenY (1980-1995) til GenZ (1996-2010) over til de ældste fra Gen Alpha (2011-2024) – også er i gang med en slags ungdomsoprør. Nemlig et ordentlighedsoprør, hvor de unge sætter ældre generationer på plads med hensyn til omgangstone og humor – og også mindst et opgør med, hvad der er meningsfuldt i livet. Og for dem er det ikke KUN at gå på arbejde.

De digitale indfødte

For de yngste i Gen Y og alle i Gen Z er der nogle unikke aspekter, der adskiller dem fra tidligere generationers unge: digitalisering og globalisering. De har 24/7 i realtid haft adgang til information fra alle hjørner af kloden og er blevet bombarderet med klimaforandringer, social uretfærdighed og konflikter. De er de første generationer, der er vokset op med internettet og digitale teknologier som en integreret del af deres liv. De er tidligt blevet formet af verden omkring dem, hvilket har præget alt fra deres kommunikationsformer, forventninger til livet og til det at gå på arbejde. De udfordrer nu etablerede holdninger og meninger, ikke mindst omkring omgangstone, humor og passende opførsel.

Ordentlighed i højsædet

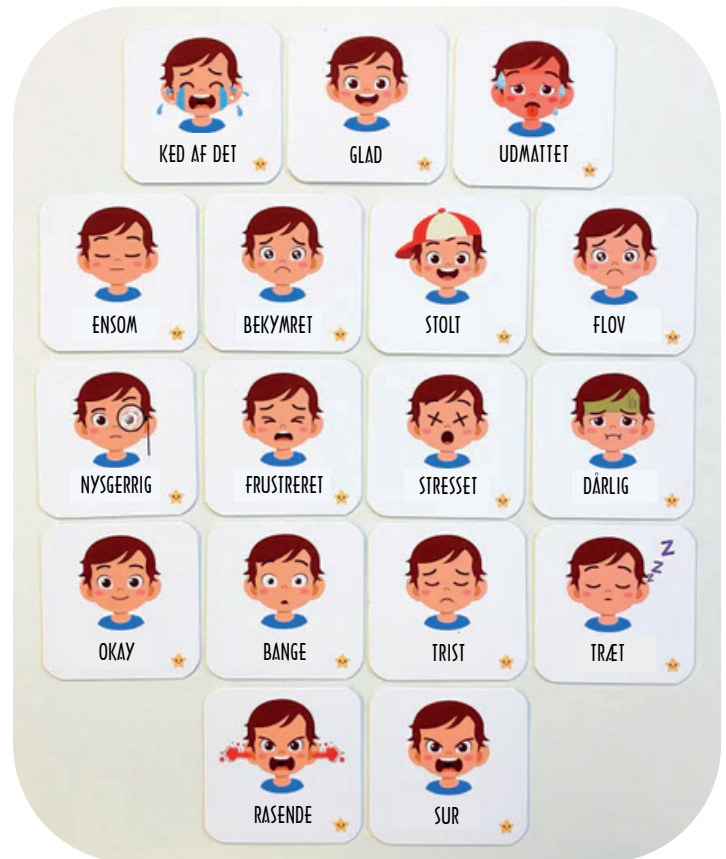
De digitalt indfødte er også tidligt blevet bevidste om konsekvenserne af deres ord, handlinger og holdninger. De ved, at en kommentar i en tråd på et socialt medie hurtigt kan gå viralt og blive genstand for kritik. De har fra barnsben lært at være mere forsigtige og hensynsfulde med deres kommunikation. I vuggestuen og videre igennem institutionslivet er de blevet trænet i at afkode deres legekammeraters humør og sindstilstand ved brug af piktogrammer (*se billede*).

Igennem de unges skole- og uddannelsesliv har der i de seneste 30 år været stigende fokus på inklusion, tolerance og mangfoldighed.

¹⁾ Ordentlighed = opførsel der er i overensstemmelse med gældende moralske normer (jf. den danske ordbog)

Vi er lykkedes med at skabe generationer, der fra en tidlig alder har lært at tage hensyn og respektere forskelligheder. Nu kræver de det samme af deres kolleger på arbejdspladsen. Gen Z reagerer på tidligere generationers kultur, der i deres verden er præget af fordomme, diskrimination eller mangel på hensyn. Gen Z's ordentlighed er således en bevidst modsætning til tidligere tiders mere afslappede eller mindre politisk korrekte normer. Gen Z er mindre tilbøjelige til at acceptere dårligt arbejdsmiljø, og der er en større sensitivitet omkring, hvordan ord og handlinger påvirker andres velbefindende.

Sprogforskning viser, at man risikerer at miste den faglige respekt *fra* sine yngre kolleger, hvis man ikke evner at følge med udviklingen i, hvad der er upassende sprogbrug. Det fortæller sprog- og seniorforsker Eva Skafte Jensen om i episode 21 af podcasten Alderbedst. Ifølge hende har sproget altid udviklet

Betina Liliendal

– Når vi unge ikke griner ad 'hyggeracisme' og 'hyggesexisme', handler det ikke om politisk korrekthed. Det handler om, at det ikke er særligt sjovt.

Jo Teilmann, 19 år og i gang med første sabbatår (Politiken 5. september 2024)

sig, og vi har endnu til gode at se en udvikling gå tilbage til noget gammelt. Det er derfor de ældre generationer, der skal følge med. De unge kolleger har naturligvis brug for at lære fra deres ældre kolleger. Derfor er det ærgerligt, hvis der opstår en barriere for det mellem generationerne, alene fordi

de ældre generationer insisterer på at holde fast i fortidens talemåder. I værste fald kan det få betydning for evnen til at rekruttere og beholde sine unge medarbejdere, for de er hurtigere til at forlade en arbejdsplads, der ikke lever op til deres værdier om trivsel og ordentlighed.

GenZ's

ORDENTLIGHEDSPRINCIPPER

IRONI & SARKASME

Drop *tø-hø-humor* og kommentarer, der kaster andre under bussen.

Og drop at gøre dig sjov på andres bekostning.

SPROG

Brug et klart og tydeligt sprog, hvor man ikke skal læse eller gætte sig til betydningen imellem linjerne.

Kommunikér mellemregninger og alt det der synes oplagt.

ÆRLIGHED

Undgå florumvundne fraser, der alligevel ikke fører til konkrete handlinger.

Bullshit bingo afslører dig og skaber disrespekt.

KOMMENTERING

Lad være med at kommentere på andre menneskers påklædning, vægt, udseende eller adfærd.

RESPEKT

Undlad at bruge ord og termer, der er politisk ukorrekte og hører en anden tid til. Udvis respekt for forskellighed og bed om hjælp til at forstå

TONEFALD

Hav et inkluderende og imødekommende tonefald, der viser oprigtig interesse og nysgerrighed og din lyst til at hjælpe eller høre mere.

Generation Præstation sætter farten ned

Mange unge har oplevet deres forældre blive skilt eller blive syge af stress. De har derfor ikke rigtig nogle stærke rollemodeller, når det gælder indretningen af det gode liv med den optimale balance mellem fritid og arbejdsliv. Så den skal de selv skabe. Derfor sætter de livet før arbejdet. De fleste unge takker nej til 80 timers arbejdsuge og ønsker ikke at sende deres børn i institution 50 timer om ugen.

Vi er alle præget af den øgede hastighed, der gennemsyrrer vores liv og samfundet omkring os – det, som den tyske sociolog Hartmut Rosa kalder *det accelererede samfund*. Alle generationer skal tilpasse sig forandringer i en hastighed, vi ikke tidligere har set. Men til forskel fra deres forældre og bedsteforældre har især Gen Z levet med højhastighed som grundvilkår op igennem deres formative og normative år. Og det er her, den helt store forskel mellem generationerne ligger. Nogle unge er allerede kørt flade på batterierne, når de rammer arbejdsmarkedet. Bag dem ligger utallige målinger af deres præstationer og adfærd. Siden vuggestuen er de blevet evalueret – først på motorisk og sproglig udvikling, senere på, om de kunne alfabetet, inden de overhovedet startede i skolen, og dernæst via pisaprøver og karakterræs.

Center for Ungdomsforskning (CeFU) har i flere år undersøgt præstationskulturen blandt unge og peger på, at mange unge oplever et konstant pres for at præstere – ikke kun, når de er under uddannelse eller på arbejde, men også i sociale relationer og på digitale platforme. Ifølge CeFU fortæller mange unge, at de føler, deres værdi afhænger af, hvor godt de klarer sig, og om de kan leve op til de meget høje krav, som de oplever, både skolen, samfundet, ja endda livet, stiller til dem. Og de tager ansvaret for både deres succeser og nederlag på sig selv. Når unge føler ansvar for deres nederlag, kan det føre til stress, angst og en følelse af ikke at være god nok. Det viser sig i rapporter om unges mentale sundhed og trivsel i disse år.

Det bli'r et pænt nej-tak til hamsterhjulet

En måde at undslippe de høje forventninger på er at tage ansvar for ikke at ende i præstationsfælden. Gen Z tager derfor flere sabbatår end deres ældre søskende og forældre. Helt op imod 40 procent af de unge med en studentereksamen er i gang med deres tredje sabbatår. Nogle tolker det, som om unge ikke kan beslutte sig for, hvad de skal. Men måske er det et tegn på et *nej-tak* til at gå den lige vej ind i hamsterhjulet – og derfor de unges første skridt imod at

indrette deres liv anderledes. Et liv, hvor man ikke bliver syg af præstationsangst og arbejdsstress, men i stedet skaber et meningsfuldt liv.

De unge ikke bare taler om trivsel og et godt mentalt helbred, de insisterer på det. Og husk – de lærte jo allerede i vuggestuen at se forskel på, om kammeraten var sur, ked-af-det eller træt. Og de bruger den viden. De drives af at udvikle sig både personligt og fagligt og af meningsfuldhed i det, de beskæftiger sig med. Men de vil det i trygge rammer, hvor der er højt til loftet, plads til at lære og udvikle sig, og hvor man taler og behandler hinanden ordentligt. De unge vil gerne levere en indsats og bidrage til bundlinjen og sammen lykkes om et fagligt projekt. Men de insisterer også på at have plads til venner, familie, sport og kæledyr. Og når de trives og har balance i deres liv, leverer de også bedre resultater.

Nutidens ungdomsoprør

De unges oprør handler om flere ting. Dels en insisteren på ordentlighed overfor hinanden i form af accept af forskelligheder, inkluderende sprogbrug og et farvel til nedsættende humor – og dernæst om bedre trivsel og balance mellem liv og arbejdsliv. Oprøret for de unge består i kompromisløse valg og fravalg, så Gen Z kan skabe sig et arbejdsliv, der kan passe ind i det liv, de samlet set ønsker at leve.

De unge tilpasser sig ikke længere blindt efter arbejdets krav, sådan som man gjorde før i tiden (uanset om det var godt for én eller ej). Det er også deres version af ordentlighed 2.0. ✂

Kilder:

<https://www.information.dk/mofu/ungdomsproeret-68-loeb-kammerat-gamle-verden>

<https://faktalink.dk/emner/ungdomsopreret-1968>

<https://www.ae.dk/analyse/2024-03-stress-koster-55-mia-kr-om-aaret>

https://www.foraeldrebutikken.dk/products/piktogrampakke-humor-og?variant=47466277175636&country=DK¤cy=DKK&utm_medium=product_sync&utm_source=google&utm_content=sag_organic&utm_campaign=sag_organic&utm_source=1&gclid=CjwKCAjw8IfABhBXEiwAxRHIsAvwrTumDlwOFGs11N8SZ_G1DEmdYienlhWIDG7uto7yT2Rq3fRShBoCm-ksQAvD_BwE

<https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art10050732/Det-handler-ikke-om-politisk-korrekt-hed.-Det-handler-om-at-det-ikke-er-s%C3%A6rligt-sjovt>

<https://www.spreaker.com/episode/nr-21-sprog-og-alder-gaest-seniorforsker-eva-skaft-jensen--58853758>

<https://www.cedu.dk/8591>

<https://avisendanmark.dk/danmark/nye-tal-afsloerer-bekymrende-tendens-blandt-unge-det-kan-vaere-svaert-at-skruer-tilbage-igen-naar-det-bliver-normen>

Liliendal, Betina. *OKAY BOOMER - GenYZ er din nye chef*.

Liliendal.HumanCapitalManagement 2022

Rosa, Hartmut. *Fremmedgørelse og acceleration*. Hans Reitzels Forlag 2014